

BITUMINÖSA BINDEMEDEL

Bestämning av silrest hos bitumenemulsion

Bituminous binders. Residue on sieving of bitumen emulsions.

1. SAMMANFATTNING
2. UTRUSTNING OCH KEMIKALIER
3. PROVBEREDNING
4. PROVNING
5. BERÄKNING
6. EVENTUELL UPPREPNING
7. RAPPORT

1. SAMMANFATTNING

Ett prov på bitumenemulsion silas genom ett nät med maskvidden 0,5 mm. Efter sköljning med speciell tvättvätska och torkning bestäms mängden kvarstannat material på nätet. Kvarstannat material, uttryckt i viktprocent av provmängden, kallas provets silrest.

2. UTRUSTNING OCH KEMIKALIER

- 2.1 Sil bestående av mässingsrör, diameter ca 80 mm och längd ca 100 mm, i vars ena ända ett trådnät är fastlött. Nätet skall ha kvadratiska maskor med fri maskvidd 0,5 mm.
- 2.2 Skål av metall eller glas att ställa silen i.
- 2.3 Uppsamlingskärl för silad emulsion och tvättvätska.
- 2.4 Anordning tex stativ för montering av sil.
- 2.5 Våg med onoggrannheten högst 0,3 och avläsbarhet 0,1 g.
- 2.6 Värmeskåp med temperaturregulator och kontrolltermometer. Värmeskåpet skall kunna ställas in på temperaturer upp till minst 110°C.
- 2.7 Sprutflaskor för tvättvätska (2.8) och vatten.
- 2.8 Tvättvätska.
  - 2.8.1 För katjonemulsioner:

1 %-ig CTAB-lösning (CTAB står för N-cetyl-N,N,N,-trimetyl ammoniumbromid, C₁₉H₄₂BrN)

Ca 1 liter 1 %-ig CTAB-lösning erhålles på följande sätt:

Häll 8,4 ml koncentrerad (37 vikt-%) saltsyra (HCl), i 1 liter destillerat eller avjoniserat vatten. Rör om med glasstav. Tillsätt 10 g CTAB (vitt pulver) och rör om tills en klar lösning erhålles. Detta underlättas om lösningen försiktigt värms på en elplatta.

Anm 1. CTAB-lösningen kan ersättas med emulgatorlösning av samma sammansättning som den emulsionen tillverkats av.

Anm 2. Saltsyra är starkt frätande och måste hanteras med största försiktighet. Gasen (väteklorid) verkar starkt irriterande på ögon och luftvägar.

För ytterligare information, se Kemikontorets skyddsblad nr 7.

2.8.2 För anjonemulsioner:

2 %-ig natriumoleatlösning ($C_{17}H_{33}COONa$).

Beredning av ca 1 liter lösning: Lös under omrörning upp 20 g natriumoleat i 1 liter destillerat eller avjoniserat vatten.

3. PROVBBEREDNING

Upphetta, homogenisera och neddelat till laboratoriet inkomna provet.

4. PROVNING

Temperera ca 1 liter emulsionsprov i slutna behållare, t ex plastflaska, till provningstemperaturen = T_p , som normalt är 50°C eller 25°C.

Låt skålen (2.2) med sil stå i värmeskåp vid 105–110°C minst 0,5 h och därefter svalna i rumstemperatur under 30 ± 5 min. Väg skål med sil på 0,1 g när.

Värm skål med sil i värmeskåp vid T_p under minst 0,5 h.

Montera silen på lämpligt sätt (2.4) över uppsamlingskärlet (2.3) och fukta nätet med tvättvätska (2.8).

Väg provbehållare med prov, och läs av på 0,1 g när. Häll provet (ca 1 liter) genom silen och väg provbehållare (med emulsionsrester) på nytt.

Skölj omedelbart silen med tvättvätska tills det som rinner igenom är ofärgat. Skölj därefter med vatten.

Anm 3. För raskt brytande emulsioner måste tvättvätskan värmas till T_p före sköljning.

Låt skålen med sil stå i värmeskåp vid 105–110°C under 2–3 h och därefter svalna i rumstemperatur under 30 ± 5 min. Väg skål med sil på 0,1 g när.

Notera utseendet hos eventuell silrest efter tvättning och efter torkning.

Anm 4. Silresten kan härröra dels från emulsionen som sådan (bitumen-droppar som slagit sig ihop till stora partiklar), dels från föroreningar, t ex rostflagor.

5. BERÄKNING

Beräkna provets silrest med två decimaler enligt följande:

$$S = 100(D-A)/(B-C)$$

där S = silrest i %

A = vikt hos skål med sil före silning

B = vikt hos provbehållare med prov före silning

C = vikt hos provbehållare med provrester efter silning

D = vikt hos skål med sil efter silning

Ange samtliga vikter i g med en decimal.

6. EVENTUELL UPPREPNING

Normalt utförs enkelprov.

Om silresten överstiger 0,14 %, utför ytterligare en bestämning och beräkna aritmetiska medelvärdet med en decimal.

7. RAPPORT

Rapportera

- a) att bestämningen utförts enligt denna metod
- b) silrest i % med en decimal (vid dubbelbestämning medelvärde)
- c) provningstemperatur
- d) om silresten innehåller synliga föroreningar.